

Granskning av Högskolan Kristianstads ansökan om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området personcentrering för hälsa och välbefinnande

Uppdraget

Högskolan Kristianstad har den 13 mars 2019 ansökt hos Universitetskanslersämbetet (UKÄ) om tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området personcentrering för hälsa och välbefinnande. Vi, professor Åsa Engström, Luleå Tekniska Universitet, professor Anders Kottorp, Malmö Universitet, professor emerita Lene Martin, Mälardalens högskola, samt universitetslektor Karin Bölenius, Umeå Universitet, med förenad befattning vid Västerbottens läns landsting, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Högskolan Kristianstads ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 16 oktober 2019. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, institutions- och utbildningsledning och doktorander samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ beslutar att ge Högskolan Kristianstad tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området personcentrering för hälsa och välbefinnande.

De sakkunniga
Karin Bölenius
Anders Kottorp

Åsa Engström
Lene Martin

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
Högskolan Kristianstad	Personcentrering för hälsa och välbefinnande - licentiat- och doktorsexamen	A-2019-03-4700
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Område</p> <p>Omdöme: Tillfredsställande</p> <p>Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och rymms inom examensordningen.</i></p> <p>Ansökan om forskarutbildningstillstånd avser området <i>Personcentrering för hälsa och välbefinnande</i>. Initialt ska forskarutbildning ges i ämnet <i>Vårdvetenskap</i>. Utbildningen ska omfatta totalt fyra års heltidsstudier, vilket innebär 240 högskolepoäng. Den består av en kursdel om 60 högskolepoäng som utgörs av både obligatoriska och valbara kurser, samt en avhandlingsdel om 180 högskolepoäng. Hänvisningar i den allmänna studieplanen sker till den examensordning som reglerar utbildning på forskarnivå. Möjlighet att ta ut licentiatexamen ska finnas. Bedömarna konstaterar att angiven examen är reglerad och rymms inom examensordningen.</p> <p><i>Områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig.</i></p> <p>Lärosätet söker tillstånd att utfärda licentiat- och doktorsexamen inom området <i>Personcentrering för hälsa och välbefinnande</i>, initialt med forskarutbildningsämnet <i>Vårdvetenskap</i>. Inom området betonas vikten av att förstå personen med sina unika behov, erfarenheter och mänskliga resurser och använda denna förståelse för att utveckla och erbjuda stöd för hälsa och välbefinnande. Vidare studeras inom området olika aktörers perspektiv: personen som är föremål för olika insatser (vanliga benämningar är patient, klient, brukare), närstående, personal, chefer och ledare. I ansökan och vid intervjuerna framkommer att området kan förstås utifrån en modell som utgår från ett humanistiskt synsätt där personen ses som expert på sitt eget liv. Personalens utmaning blir då att se och förstå verkligheten ur personens perspektiv.</p> <p>I ansökan beskrivs att forskningsprojekt avseende personcentrering också kräver kunskap från flera andra ämnen, förutom vårdvetenskap även från exempelvis arbetsvetenskap, gerontologi och hälsoekonomi. Forskning som enbart inriktas på arbetsvetenskapliga, gerontologiska eller hälsoekonomiska frågeställningar hamnar däremot utanför området. Vid intervjun klargjordes att området kan ses som ett ramverk som kan byggas ut och införliva forskningen vid lärosätet, något som bedömarna finner tillfredsställande. Det innebär även att andra ämnen vid ansökande lärosäte, till exempel folkhälsovetenskap och även ekonomi och naturvetenskap kan inbegripas i området, något som bedömarna finner positivt. Detta styrks, enligt bedömarna, av det faktum att samarbetsprojekt redan finns med dessa ämnen. Exempel på det är att det i nuläget finns pågående projekt inom sökt område vid fakultetens för hälsovetenskap forskningsplattform som inrymmer kompetens från andra fakulteter.</p> <p>Forskningsplattformen Hälsa i samverkan har funnits vid lärosätet sedan 2003. Den bygger på samverkan mellan lärosätet och Region Skåne samt sju omgivande kommuner med syfte att initiera och finansiera verksamhetsnära forskning samt vara ett samverkansorgan som underlättar implementering av framtagen kunskap i verksamheten. Målsättningen är att säkerställa en hållbar och långsiktig kunskapsutveckling inom hälsa, vård och omsorg, samt att utveckla den vardagsnära vården och omsorgen i nordöstra Skåne. Detta åstadkommes genom att bedriva forskning med fokus</p>		

på den enskildes behov, att göra lärosätet till en attraktiv miljö med kreativ forskning samt att producera forskningsresultat som ska nyttjas i lärosätets utbildningar. Bedömarna instämmer i att resultat från forskningen inom området är användbara för att nå dessa av lärosätet angivna mål.

Bedömggruppen anser vidare att det har framkommit att avgränsningen av området som görs i ansökan och även vid intervjuerna är tydligt grundad och förankrad på alla nivåer av inblandade vid lärosätet och dess omgivande miljö. Vid intervjuerna diskuterades och problematiserades området och beskrivningen av forskningsfrågorna, vilket enligt bedömarna utmynnade i en klar bild av områdets kärna och avgränsningar. Bedömggruppen anser i ljuset av ovanstående att områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig.

Området relaterar till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt.

Vid fakulteten för hälsovetenskap är sjuksköterskeprogrammet den största grundutbildningen; 250 studenter antas årligen till programmet. Fakulteten har också specialistsjuksköterskeprogram inom vård av äldre och medicinsk vård, samt utbildning till distriktssjuksköterska. Utbildningsplanen för sjuksköterskeutbildningen är nyligen omarbetad och personcentrering går som en röd tråd genom hela utbildningen. Samma sak gäller för specialistutbildningarna vid institutionen samt för masterprogrammet Integrerad hälsovetenskap. Området Personcentrering för hälsa och välbefinnande utgår från det ramverk för personcentrering som utvecklats av McCormack och McCane, vilket översatts och konkretiserats av forskare vid lärosätet i boken "Omvårdnad och äldre" som utgavs 2017. Boken används genom hela sjuksköterskeutbildningen liksom i specialistutbildningen inom vård av äldre. Personcentrerad vård är också ett centralt inslag i övriga två specialistutbildningar liksom i fristående kurser i geriatrisk omvårdnad. Inom utbildningen till distriktssjuksköterska används begreppet familjefokuserad omvårdnad för att tydliggöra ett systemtänkande där hela familjen involveras. Vid fakulteten finns också ett folkhälsovetenskapligt program och ett tandhygienistprogram, samt ämnena sociologi och kriminologi som del i ett beteendevetenskapligt program. Dessutom finns det flera program på avancerad nivå, varav masterprogrammet Integrerad hälsovetenskap är ett exempel. Forskarutbildningen inom området Personcentrering för hälsa och välbefinnande kan således också attrahera studenter från andra program än sjuksköterskeutbildningen.

Sammantaget anser bedömarna att området på ett övertygande och rimligt sätt är relaterat till lärosätets utbildningar på grund- och avancerad nivå. Dessutom är det gynnsamt enligt bedömarna att forskarutbildningen inom det sökta området kan attrahera studenter från flera av lärosätets utbildningar.

Området utgör en trovärdig vetenskaplig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra.

Forskning inom området Personcentrering för hälsa och välbefinnande kan bedrivas på individ-, organisations- och samhällsnivå. I ansökan ges som exempel att utveckla, kvalitetssäkra och tillämpa personcentrerade utfallsmått som en väsentlig aspekt av området. Forskning inom området personcentrering innefattar utveckling, applikation och kvalitetssäkring av metoder för kvantifiering av variabler som ofta anses personcentrerade, exempelvis välbefinnande, livskvalitet, delaktighet, utveckling av själva mätprocessen, och studier av tolknings- och användbarhet av de mått som erhålls. Bedömarna anser att området utgör en trovärdig vetenskaplig helhet.

Forskningsområdet framstår både i ansökan och vid intervjuerna som välgrundat. Verksamhet inom området har en lång tradition inom lärosätet och vid intervjuerna beskrevs personcentrering som en samlande kraft. Det framkom även att lärare har sökt sig till lärosätet på grund av inriktningen mot personcentrering.

I ansökan finns redogörelse för avgränsning, teoribildning och begrepp av betydelse för att förstå området, vilket gör att det går att relatera området till forskarutbildningsämnet vårdvetenskap på ett trovärdigt sätt. Ett antal forskningsprojekt inom vårdvetenskap presenteras i underlaget och bedömarna anser att den forskning som bedrivs inom vårdvetenskap har en inriktning på personcentrering vilket ligger i linje med sökt område. Detta styrktes också vid intervjuerna. Det är bedömarens bedömning att området utgör en trovärdig vetenskaplig enhet, där delarna stödjer helheten och varandra.

Forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

Forskningen inom forskningsplattformen Hälsa i samverkan inriktas på olika sårbara grupper i samhället, personer med psykiska funktionsnedsättningar, äldre personer, barn, personer med långvariga sjukdomstillstånd som exempelvis neurologiska och kognitiva sjukdomar samt personer i behov av palliativ vård. Andra exempel är utveckling och kvalitetssäkring av personcentrerad mätning, bedömning och utvärdering samt hur effekterna av personcentrering kan mätas på ett säkert och tillförlitligt sätt. Det tydliggörs både i ansökan och vid intervjuerna att det vid fakulteten finns en omfattande forskning inom detta område. Lärosätet hör till de nationellt ledande forskningsmiljöerna när det gäller psykometri och ansvarar för ett nationellt psykometrinätverk som årligen anordnar en tre dagars workshop, vilken samlar såväl nationella som internationella deltagare. Detta beskrivs i ansökan och styrktes även av dialogen vid intervjuerna. Bedömarens samlade bedömning är att forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå.

I ett rikstäckande perspektiv finns ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

Personcentrering har en mer än 50-årig tradition inom vårdområdet och idag pågår många försök att introducera personcentrering i olika sammanhang där vård- och hälsoarbete utförs. Det tydliggörs dock att det saknas forskning kring vad personcentrering är och hur det mäts. Bedömarens bedömning är att innehållet i den forskarutbildning som beskrivits är efterfrågat och unikt i relation till andra forskarutbildningar som ges regionalt, vilket tolkas som att det finns ett allmänt intresse av att examen utfärdas.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Personal

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Handledarresurserna utgörs av fem professorer samt fyra biträdande professorer/docenter vilka kan fungera som huvudhandledare. Samtliga av dessa arbetar heltid. Ytterligare två professorer och två biträdande professorer/docenter närmar sig pensionering. Därutöver har tre lektorer ansökt om befordran till biträdande professor och en biträdande professor ansökt om befordran till professor. I dessa ärenden avvaktas sakkunnigas utlåtanden. Dessa kommer att involveras som biträdande handledare och mentor alternativt som huvudhandledare med en tydlig plan för hur överlämnandet av uppdraget ska gå till. Tolv lektorer kan fungera som huvudhandledare eller biträdande handledare. Alla potentiella handledare har genomgått handledarutbildning. Sammantaget finns det idag alltså 20 personer som kan verka som huvudhandledare eller biträdande handledare. Under intervjun framkom att samtliga intervjuade inte såg antalet handledare som ett problem. Bedömarens instämmer i att antalet handledare är tillfredsställande.

Bedömargruppen konstaterar att de doktorander som är eller har varit finansierade av lärosätet men inskrivna vid andra lärosäten har fått sin huvudsakliga handledning av forskare vid det egna lärosätet. Flertalet av dessa doktorander har också haft sin huvudsakliga seminarieverksamhet förlagd till det egna lärosätet.

I ansökan framgår att forskningsaktiviteten bland de sex forskarna (professorer och docenter/biträdande professorer) inom omvårdnad eller motsvarande forskningsämne varierar beträffande handledarerfarenhet och förmåga att erhålla externa medel. Professorerna har alla handledt minst en doktorand fram till disputation och varit huvudhandledare eller biträdande handledare för mellan en och nio doktorander. Det i vissa fall låga antalet huvudhandledarskap återspeglar att en del lärosäten inte tillåter externa huvudhandledare. Handledarskapet kan i flera fall därför jämföras med huvudhandledarskap vad gäller ansvar och arbetsmängd för de doktorander som varit inskrivna på annat lärosäte.

Professorerna har erhållit mellan 0,8-40 mkr i anslag som huvudsökande och mellan 3-247 mkr kronor som medsökande. En av dem har emellertid inte erhållit några medel vare sig som huvudsökande eller medsökande. Professorerna visar en god produktivitet så till vida att var och en av dem under de senaste fem åren har åstadkommit mellan 15 och 20 publikationer, medan produktionen av förklarliga skäl är lägre hos de biträdande professorerna som publicerat mellan 3 och 22 artiklar de senaste fem åren.

I ansökan framgår att lärarna har avsatt tid för forskning i sin anställning motsvarande mellan en och tre månader per år. Dessutom har lärarna möjlighet att söka extra prestationsbaserad forskningstid för sin kompetensutveckling. Bedömarna konstaterar att det finns utrymme för handledarnas och lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling, inklusive deras möjlighet att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Under intervjuerna framkom att det finns kapacitet för max 20 doktorander, men planen är att i första hand anta 12 doktorander.

I ansökan och under intervjuerna framkommer att det finns en plan för nyrekryteringar för att säkra tillgången på handledare på sikt. Tillväxten av lärare på olika nivåer i utbildningen bedöms vara tillfredsställande och de pensionsavgångar som kommer att ske inom de närmaste två åren torde täckas upp av personer som är nydisputerade och av eventuella nyrekryteringar. Med förhoppningen om att lärosätet erhåller examensrättigheter på forskarnivå har en studierektor med docentkompetens rekryterats under 2019. I de strategiska satsningar som görs vid lärosätet ingår att möjliggöra för adjunkter att genomföra en forskarutbildning. Tre tillsvidareanställda adjunkter går för närvarande forskarutbildning inom vårdvetenskap och beräknas ansöka om befordran till lektor efter disputation våren 2020.

Bedömargruppen anser att det vid lärosätet finns ett erforderligt antal forskningsaktiva lärare som kan ta på sig handledaruppdrag. Antalet befintliga och presumtiva handledare är adekvat i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Forskarutbildningsmiljö****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.*

Lärosätet redovisar en gedigen kompetens bland sina lärare med relativt omfattande erfarenhet av doktorandhandledning och kurser som röner stor nationell uppmärksamhet och tillgodoräknas inom

flera andra lärosätens forskarutbildningar. Den befintliga forskarutbildningsmiljön i relation till område och ämne i ansökan bedöms som relevant och reell. Den tydliga kopplingen till grundutbildningen inom sjuksköterskeprogrammet bedöms också bidra starkt till en god forskarutbildningsmiljö för framtidens doktorander.

Forskarutbildningens rekryteringsbredd bedöms som förhållandevis god, men det är tydligt att sjuksköterskeprofilen sannolikt kommer att dominera med avseende på doktorandernas bakgrunder. Detta anser bedömaregruppen inte i sig utgör ett problem, men vill ändå betona att doktorandernas profil och ämnestillhörighet bör följas upp över tid, särskilt med tanke på det relativt breda forskarutbildningsämne som ansökan gäller.

För att säkerställa kvaliteten i forskarutbildningen finns idag en studierektor rekryterad på 50 procent. Ytterligare administrativa resurser och stödfunktioner kommer att tillföras i form av ett tilltänkt forskarutbildningskansli. Bedömaregruppen bedömer att det är viktigt utifrån ett hållbarhetsperspektiv att sådana resurser tillförs snarast. Den befintliga forskningsplattformen kommer också att utgöra ett nav för forskarutbildningen. Det är bedömaregruppens uppfattning att lärosätet är sammantaget väl rustat för att på olika sätt ge goda förutsättningar för forskarutbildning av hög kvalitet. Bedömaregruppens samlade bedömning är att det finns stabila och ändamålsenliga administrativa resurser vid lärosätet.

Vid intervjuerna framträdde flera utmärkande kvaliteter i forskarutbildningsmiljön, vilka inte lika tydligt framkommer i den skriftliga ansökan. Lärosätet har som tidigare nämnts en erkänd nationell och internationell expertis inom modern testteori för att kunna hantera individuella mått med kända mätfel på personnivå som idag inte optimalt kan hanteras med traditionella psykometriska metoder. Den vetenskapliga produktionen är god. Applikationer kopplade till mer personcentrerade utfallsmått är dock ännu begränsade och det finns här behov av forskning och utveckling för att motivera, förenkla och underlätta användandet. Här har lärosätet en redan unik kompetens som kan bidra till en god vårdvetenskaplig forskarutbildningsmiljö.

Forskarutbildningsmiljön beräknas i ansökan att kunna omfatta 12 doktorander och under intervjuerna bedömde lärosätet en maxkapacitet på 20 doktorander. Bedömaregruppen anser att detta antal är tillräckligt för att skapa en kritisk massa av doktorander fokuserade inom området och ämnet. Dock anser bedömaregruppen att estimeringen vad gäller externa medel som finansieringsform kan innebära framtida utmaningar för lärosätet, men att detta inte direkt hotar hållbarheten över tid för en bibehållen kritisk massa av forskare och doktorander.

De krav som ställs i relation till forskarutbildningen följer i ansökan vad som kan sägas vara en tradition vid andra lärosäten i landet. Bedömaregruppen anser att kraven vad gäller obligatoriska kurser kan behöva ses över för att inte skapa en alltför pressande arbetsmiljö för de framtida doktoranderna och deras handledare.

Relevant samverkan sker både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön samverkar med andra lärosäten nationellt och internationellt och delar av miljön är också väl etablerade och erkända internationellt för sin expertis inom till exempel modern testteori. Forskningen inom den etablerade forskningsplattformen Hälsa i samverkan som inriktas på olika sårbara grupper i samhället skapar också goda möjligheter för samverkan på lokal och regional nivå med olika partners.

Möjligheterna för internationella doktorander att tillgodogöra sig denna forskarutbildning är i ansökan inte så väl utvecklade, varken i relation till kurslitteraturen i exemplifierade kurser eller till diskussionen kring utformning av kurser. Bedömaregruppen anser att dessa aspekter bör beaktas under

Datum
2019-12-03Reg.nr
42-00180-19

etableringen av forskarutbildningen, särskilt som området och ämnet har en hög internationell relevans.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Resurser****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur. De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt och tillfredsställande för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.*

För att säkerställa kvaliteten i forskarutbildningen finns idag en studierektor rekryterad. Bedömargruppen anser att det är ett omfattande besluts- och beredningsuppdrag som allokerats till studierektorns roll och funktion. Ytterligare administrativa resurser kommer dock att kunna tillföras av lärosätet och ett tilltänkt forskarutbildningskansli kommer att utgöra ett stabilt nav för forskarutbildningen. Bedömargruppen anser att dessa resurser bör allokeras snarast, för att skapa en hållbar modell för forskarutbildningens administration.

Sjuksköterskeprogrammet med befintliga lärare är redan idag en omfattande och väl etablerad verksamhet vid lärosätet, med traditioner sedan 1800-talet. Omfattande nationellt och internationellt erkänd forskning bedrivs redan idag av forskarkollegiet – och därmed det framtida handledarkollegiet. Lärosätets forskningsbudget är också reviderad särskilt för att bygga en forskarutbildning inom det område som ansökan gäller, vilket bedömargruppen ser positivt på. Bedömargruppens intryck av förankringsarbetet inför denna ansökan stärktes också under intervjuerna, då en tydlig samsyn och överensstämmelse mellan de olika nivåerna inom lärosätet tydligt framgick. Detta indikerar att resurser på olika nivåer kommer att användas strategiskt för utvecklingen av detta område och forskarutbildningsämne.

Lärosätet beskriver också en uttalad strategi att involvera juniora medarbetare från kollegiet i doktorandprojekt för att härigenom även gynna deras kompetensutveckling, i form av docentmeritering. Medel finns också allokerade inom befintliga forskningsplattformar vid lärosätet för att ge förutsättningar för medarbetare att etablera sig som självständiga forskare efter disputation. Bedömargruppen uppfattar denna resursallokering som ändamålsenlig utifrån ett hållbarhetsperspektiv och ser positivt på detta långsiktiga stöd till forskarutbildningen vid lärosätet.

De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning finns på plats. De tillgängliga resurserna inom lärosätet utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Det inrättade prestationsbaserade kompetensutvecklingssystemet vid lärosätet har också särskilt gynnat forskningen inom vårdvetenskap, vilket också bidrar till goda långsiktiga förutsättningar för att framgångsrikt bedriva forskarutbildning inom det ansökta området. En uppnådd balanserad budget inom lärosätet bidrar också till bedömargruppens uppfattning att förutsättningarna för att bedriva forskarutbildning inom området över tid är tillfredsställande.

Den existerande forskningsplattformen Hälsa i samverkan är idag redan en väl etablerad ändamålsenlig infrastruktur i samverkan med lärosätena i regionen samt med Region Skåne, vilket också borgar för kvalitet och effektiv resursanvändning med avseende på den tilltänkta forskarutbildningen.

Bedömargruppen fick av den skriftliga ansökan intrycket att det föreföll finnas svagheter vad gäller den vetenskapliga kompetensen inom fakultetsnämnden. Vid intervjuerna modifierades detta intryck i positiv riktning. De ekonomiska resurser som krävs för att bedriva forskarutbildning finns uppenbarligen på plats. En stabil ekonomi och en befintlig plan för en hållbar etablering av forskarutbildningen utgör goda förutsättningar som bedömargruppen ser positivt på. De tillgängliga

Datum
2019-12-03Reg.nr
42-00180-19

resurserna inom lärosätet bedöms därmed utnyttjas effektivt och är tillfredsställande för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet förutsättningar**Omdöme:** *Tillfredsställande*

Motivering: Angiven examen är reglerad och rymmer inom examensordningen. Områdets omfattning och avgränsning är rimlig och ändamålsenlig, relaterar till lärosätets utbildningar på ett övertygande och rimligt sätt och utgör en trovärdig vetenskaplig helhet där delarna stödjer helheten och varandra. Forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Den forskning som bedrivs inom vårdvetenskap har en inriktning på personcentrering vilket ligger i linje med sökt område. Det förefaller utifrån ett rikstäckande perspektiv finnas ett allmänt intresse av att examen inom det ansökta området får utfärdas av lärosätet. Den existerande forskningsplattformen är idag redan väl etablerad i samverkan med lärosätena i regionen samt med Region Skåne.

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna vetenskapliga och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt. Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.

Relevant samverkan sker både nationellt och internationellt och det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur. De tillgängliga resurserna inom lärosätet bedöms därmed utnyttjas effektivt och tillfredsställande för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Styrdokument (Allmän och individuell studieplan)****Omdöme:** *Tillfredsställande***Motivering:** *Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen. Mall för individuell studieplan finns.*

I den allmänna studieplanen återfinns beskrivningar av finansiering, handledning, utbildningens omfattning och upplägget av forskarutbildningen. Till varje doktorand utses minst två handledare och en huvudhandledare ska ha lägst docentkompetens eller vara anställd som biträdande professor. Fakultetsnämnden har ett ansvar för att besluta i ärenden som rör forskarutbildningen. Detta omfattar övergripande frågor såsom inrättande av forskarutbildningsämnen, fastställande av allmän studieplan och kursplaner. Fakultetsnämnden beslutar även om fastställande och uppföljning av individuella studieplaner, förlängning av studietid samt om anstånd, studieuppehåll och tillgodoräknande.

Den sökandes förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen kommer att bedömas med hjälp av specificerade bedömningskriterier som till exempel kvaliteten på tidigare självständiga examensarbeten, skrifter och publikationer i övrigt vilka utvisar den sökandes teoretiska mognad samt förmåga till självständigt arbete. Utöver dessa kriterier bedöms motivation och förväntningar på forskarutbildningen, inställning till lärande, förmåga att tillägna sig handledning samt språklig och analytisk förmåga. Bedömningen av förmågan att tillägna sig handledning sker genom samtal med handledare som har handlett den sökandes uppsats på avancerad nivå. Självständighet samt språklig och analytisk förmåga bedöms i samband med ett intervju tillfälle, då den sökande ska skriva en problematiserande text på engelska inom det område som doktorandtjänsten avser.

Utbildningen på forskarnivå avseende doktorsexamen kommer att omfatta kurser om totalt 60 högskolepoäng varav 47.5 högskolepoäng motsvaras av obligatoriska kurser och 12.5 högskolepoäng av valbara kurser, samt en avhandlingsdel om 180 högskolepoäng. De obligatoriska kurserna bedöms vara relevanta för området Personcentrering för hälsa och välbefinnande. En

tänkbar risk med så pass många obligatoriska kurser kan vara att det begränsade antalet högskolepoäng avsatta för valbara kurser inte lyckas tillgodose de individuella behov som kan finnas hos doktorander. Likaså förhåller sig bedömargruppen tveksam till detta att den allmänna studieplanen skrivs fast på specifika kurser som kan komma att ändras. Underlagen och processen i samband med granskning av doktorandens måluppfyllelse i relation till de nationella och lokala lärandemålen beskrivs i ansökan och en revidering har även inkommit gällande lärosätets egen bedömning inför disputation, där det nu framgår att denna görs av två personer med lägst docentkompetens.

I den allmänna studieplanen anges ett krav gällande att som doktorand vara första namn på fyra vetenskapliga artiklar, varav två publicerade eller accepterade för publikation i vedertagna tidskrifter. Med vedertagna tidskrifter avser lärosätet refereebedömda tidskrifter som uppfyller kriterium 1 eller 2 på den s.k. Norska listan (<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>). Bedömargruppen rekommenderar att denna skrivning ses över, särskilt beträffande formuleringarna om "att vara första namn" på exakt "fyra artiklar". Bedömargruppen föreslår att kravet formuleras som att doktorandens arbete ska motsvara fyra vetenskapliga artiklar, men att såväl färre som fler delarbeten kan komma att accepteras som tillräckliga beroende på omfattningen av dem. Även formuleringen om att vara första namn skulle behöva förtydligas gällande vad som krävs beträffande arbetsinsatsen som första författare, samt huruvida det kan accepteras att i avhandlingen ha med delarbeten där doktoranden är medförfattare men inte första författare.

Mallen för den individuella studieplanen är tydlig. Den individuella studieplanen ska i samband med antagningen till utbildningen på forskarnivå upprättas i dialog mellan handledare och doktorand samt uppdateras årligen. Vid uppdatering ska planering avseende kurser, konferenser och avhandlingsarbete för kommande år fastställas och eventuella avsteg från tidigare års planering beskrivas. I samband med den årliga uppdateringen ska doktoranden redovisa, samt reflektera över, sin vetenskapliga utveckling i form av delaktighet i genomförda studier och denna ska relateras till utbildningens lärandemål. De genomförda aktiviteter som bidragit till måluppfyllelse ska även anges. Vid den årliga uppdateringen ska också handledaren redovisa doktorandens vetenskapliga utveckling i relation till utbildningens lärandemål. Vidare ska ett samtal kring doktorandens och handledarens förväntningar genomföras i samband med upprättandet av den individuella studieplanen samt även vid de årliga uppdateringarna av denna.

Bedömargruppen anser att den allmänna studieplanen på ett tillfredsställande sätt bidrar till att högskoleförordningens examensmål för doktorsexamen uppnås. Mall för individuell studieplan finns och denna är tydlig. Bedömargruppen vill dock rekommendera lärosätet att i både den allmänna och den individuella studieplanen tydliggöra relationen mellan forskarutbildningsämnet och området.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Säkring av examensmålen

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att doktoranderna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

I ansökan presenteras de obligatoriska kurser som tillsammans ska bidra till att doktoranderna uppnår såväl de nationella examensmålen som de lokala lärandemålen. De kurser som anges är relevanta för den föreslagna forskarutbildningen och innefattar Introduktion till forskarstudier, forskningsetik, informationskompetens och akademiskt skrivande, Personcentrerad och personcentrerad forskning, Fenomen, begrepp och teorier inom vårdvetenskap, Vetenskapsteori, Studiedesign med introduktion till kvalitativa och kvantitativa metoder, Kvalitativa metoder, Tillämpad statistik och Mätmetodik och psykometri. Dessa kurser omfattar totalt 47.5 högskolepoäng. Bedömargruppens uppfattning är att kurserna bedöms ge doktoranden möjlighet till progression inom forskarutbildningsämnet vårdvetenskap. Det framgår emellertid inte i ansökan huruvida kurserna är ämnade att läsas i en viss

ordning och om det är så, skulle det kunna förtydligas. Likaså anser bedömargruppen att det kan förtydligas huruvida kurserna kan motsvaras av annan kurs, i händelse av att kursutbudet förändras.

Den beskrivna seminarieverksamheten och antalet seminarier betraktar bedömargruppen som tillfredsställande. Under seminarierna deltar två professorer i ämnet vårdvetenskap och utöver doktoranderna erbjuds nydisputerade att delta, samt speciellt inbjudna lektorer eller docenter. Vid intervjuerna framgick att seminarieverksamheten redan i dagsläget är väl fungerande.

Det framgick även vid intervjuerna att lärosätet förväntar sig att de flesta som antas till utbildningen kommer att vara sjuksköterskor med omvårdnad som huvudsakligt ämne i tidigare examen, men att också doktorander med en annan bakgrund kan komma att antas. Detta får då som konsekvens att det kommer att finnas doktorander på forskarutbildningen som till följd av sina respektive tidigare utbildningar har varierande teoretisk bakgrund. Då sjuksköterskeprogrammet bygger på McCormack och McCane teoretiska ramverk, rekommenderar bedömargruppen att doktorander med annan bakgrund än lärosätets sjuksköterskeutbildning ska kunna erbjudas förutsättningar att tillägna sig samma teorigrund. Litteraturen som anges är delvis svensk och en ytterligare rekommendation från bedömargruppen är att se över litteraturen i syfte att möjliggöra för internationella doktorander att gå den tilltänkta forskarutbildningen.

Som tidigare nämnts bedöms handledarkompetensen av bedömargruppen som tillfredsställande. Det kan inte desto mindre uppstå behov av såväl rekrytering av som meritering till ytterligare senior handledarkompetens, om flertalet av de presumtiva nya doktoranderna antas och de nu inskrivna doktoranderna vid andra lärosäten också skrivs in vid lärosätet.

För att kunna examineras och disputeras är de formella kraven att doktoranden har genomgått de föreskrivna obligatoriska och valbara forskarutbildningskurserna samt obligatoriska seminarier och vetenskapliga konferenser enligt den allmänna studieplanen. Dessutom ska minst två av de i avhandlingen ingående delarbetena vara publicerade eller accepterade för publicering. Efter inkommen anmälan om disputation granskar fakultetsnämnden de insända underlagen och fattar därefter beslut om disputation. Därefter granskar betygsnämnden de i avhandlingen ingående delarbetena. Underlaget för betygsnämndens granskning av doktorandens måluppfyllelse i relation till de nationella och lokala lärandemålen utgörs även av utdrag från Ladok avseende kurser, seminarier och vetenskapliga presentationer. Vidare ingår i underlaget studierektors intygande om avklarade avhandlingsdelar, den individuella studieplanen, doktorandens egen beskrivning av sin egen vetenskapliga utveckling, handledarens beskrivning av doktorandens vetenskapliga utveckling, den tryckta avhandlingens skriftliga framställning, samt den muntliga presentationen och det muntliga försvaret av avhandlingen. Bedömarna har inget att invända mot detta förfarande.

Bedömargruppen anser sammanfattningsvis att doktoranderna i och med utbildningens utformning, genomförande och examination har goda möjligheter att uppnå målen i examensordningen när examen utfärdas.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Jämställdhet****Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.*

I ansökan beskriver lärosätet utförligt en jämställdhetsintegrerad forskarutbildning. Jämställdhetsintegrering ska vara ett självklart inslag i forskarutbildningen och ska utgöra en del av den ordinarie verksamheten. Arbetet med jämställdhet ska inte bedrivas i skymundan eller vid sidan av verksamheten och forskarutbildningen ska bidra till att doktoranderna får förutsättningar att inhämta kunskaper och färdigheter för att kunna integrera jämställdhet i sitt kommande yrkesliv.

Lärosätet har framställt ett väl formulerat och genomarbetat dokument som kan vara till stöd för alla medarbetare när det gäller jämställdhetsintegrering. I dokumentet beskrivs att lärosätet ska verka för jämlika förutsättningar för män och kvinnor att kunna göra akademisk karriär. Detta ska åstadkommas genom att meriteringssystemet ses över, samt genom att forskningsresurser inte enbart fördelas utifrån prestation utan även fördelas strategiskt till de områden som har en stor andel undervisning. Också andra insatser för att stödja jämlika förutsättningar att göra akademisk karriär beskrivs i ansökan. Vidare finns planer på att arbeta med att utveckla forskningskommunikationen ur ett genus- och jämställdhetsperspektiv och att stödja en jämlik fördelning av forskningsresurser.

Detta att jämställdhetsarbetet är en del i den ordinarie verksamheten är vad som avses med jämställdhetsintegrering. Således anser bedömargruppen att jämställdhetsintegrering omfattar att doktoranderna ges förutsättningar att inhämta kunskaper och färdigheter för att kunna integrera genus och jämställdhet såväl i avhandlingsarbetet som i det kommande yrkeslivet. Lärosätet har utvärderat några förändringar som initierades 2017/2018 och funnit positiva effekter som till exempel att fördelningen av forskningsmedel har blivit mer jämställd. Detta stärker bedömargruppens uppfattning att lärosätet i dagsläget arbetar proaktivt när det gäller jämställdhet. I en högskolepedagogisk kurs på 4.5 högskolepoäng som ges vid lärosätet ingår bland annat ett problematiserande av frågan om integrerad jämställdhet, vilket bedömargruppen också ser positivt på.

Bedömargruppens uppfattning är att ett jämställdhetsperspektiv är väl integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat

Omdöme: *Tillfredsställande*

Motivering: Det finns en allmän studieplan för hela utbildningen. Mall för individuell studieplan finns. Tydliggöranden gällande relationen mellan ämne och område kan göras i allmän studieplan och i individuell studieplan. Doktoranderna erbjuds i och med utbildningens utformning, genomförande och examination goda möjligheter att uppnå målen i examensordningen när examen utfärdas. De kurser som anges som obligatoriska är relevanta för den föreslagna forskarutbildningen och bedöms ge doktoranden möjlighet till progression inom forskarutbildningsämnet vårdvetenskap. Seminarieverksamheten är redan i dagsläget väl fungerande. Ett jämställdhetsperspektiv kommer att beaktas i utbildningens innehåll och utformning.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Omdöme: *Tillfredsställande*

Motivering: *Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.*

Initiativet till att skapa en utbildning som kan främja personcentrerad hälsa och välbefinnande inom hälso- och sjukvård är enligt bedömarens efterfrågat. I ansökan beskrivs att lärosätets redan befintliga plattform för forskning i samverkan med kommuner och regionen ger goda förutsättningar för att doktorander förbereds inför ett arbetsliv inom akademien, offentlig förvaltning eller privat verksamhet, något som bedömarens instämmer i. Doktoranderna beskrivs ha möjlighet till att kombinera forskarstudier med institutionstjänstgöring motsvarande maximalt 20 procent av heltid, med möjlighet att förlänga sin forskarutbildning med ett läsår. Det poängteras att eventuell institutionstjänstgöring ska planeras i förväg och utgå från doktorandens behov av meritering. Institutionstjänstgöring planeras i samråd med handledare och forskarutbildningen kan även kombineras med annat arbete. I ansökan klargörs att doktoranderna ska förberedas för att inneha förmågan att kunna identifiera frågeställningar i samverkan med omgivande samhälle, samt kunskap

och förståelse för utmaningar i samband med implementering av forskningsresultat. Forskningsprojekt skapas tillsammans med olika aktörer som till exempel kommuner och regionen, vilket enligt bedömarna säkerställer att projekten är aktuella och har samhällsnytta.

Bedömarens uppfattning är således att utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv**Omdöme: Tillfredsställande**

Motivering: *Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och lärprocesser.*

Doktorandernas delaktighet i utvecklingen och genomförandet av utbildningen beskrivs i ansökan vara av största betydelse och de har redan idag ett stort inflytande. De förväntas ha inflytande genom representation i fakultetsnämnden, genom att de deltar i utvecklingen av strategiska dokument och genom att de bidrar med underlag i forskningsplattformen. Den individuella studieplanen utformas årligen i samverkan med handledare. Dekanen har ett formellt ansvar för fakultetens arbetsmiljö. I ansökan beskrivs hur den fysiska miljön möjliggör avskildhet, men samtidigt närhet till andra doktorander inom det egna området samt till doktorander som studerar inom andra områden. Arbetsrum är fullt utrustade materiellt med höj- och sänkbart skrivbord med mera. Stöd i form av bibliotekstjänster och inrättandet av ett Grants Office är exempel på annat stöd för doktoranderna. Alla medarbetare beskrivs ansvara för den psykosociala miljön, viken omfattar mer än enbart social samvaro på arbetsplatsen. Mentorerna eller handledarna ska stödja doktoranden i att balansera krav och resurser.

Bedömarens grupp anser att utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och lärprocesser.

Samlat omdöme: Tillfredsställande

Motivering: Forskningen inom området är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Området är på ett övertygande och rimligt sätt relaterat till lärosätets utbildningar på grund- och avancerad nivå. De kurser som anges som obligatoriska är relevanta för den föreslagna forskarutbildningen och bedöms ge doktoranden möjlighet till progression inom forskarutbildningsämnet vårdvetenskap. Seminarieverksamheten är redan i dagsläget väl fungerande. Lärosätet har framställt ett väl formulerat och genomarbetat dokument som kan vara till stöd för alla medarbetare när det gäller jämställdhetsintegrering. Redan befintlig plattform för forskning i samverkan med kommuner och regionen ger goda förutsättningar för att doktorander förbereds inför ett arbetsliv inom akademien, offentlig förvaltning eller privat verksamhet. Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildning och lärprocesser.

Det är bedömarens gruppens sammanvägda bedömning att lärosätet har kunnat visa i sin ansökan och vid intervjuerna att samtliga bedömningsområden är tillfredsställande för att kunna bedriva forskarutbildning inom området Personcentrerad för hälsa och välbefinnande.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Till Universitetskanslerämbetet, UKÄ

Svar på delning av preliminärt yttrande angående
*Prövning av Högskolan Kristianstads ansökan att
tillstånd att utfärda doktorexamen inom området
Personcentrering för hälsa och välbefinnande* Reg nr
42-00180-19.

Högskolan Kristianstad har tagit del av det preliminära
yttrandet avseende ansökan om att utfärda doktorexamen
inom området Personcentrering för hälsa och välbefinnande.

Vi har endast hittat ett sakfel i det preliminära yttrandet. Det
avser avsnittet förutsättningar: personal. I texten anges att
"Handledarresurserna utgörs av tre professorer varav en är
under anställning, samt fem biträdande professorer/docenter
vilka kan fungera som huvudhandledare. Samtliga av dessa
arbetar heltid. Ytterligare två professorer och två biträdande
professorer/docenter närmar sig pensionering."

I samband med intervjun på UKÄ den 16 oktober lämnades en
uppdaterad beskrivning av handledarkompetensen (se bilaga)
enligt följande;

"Handledarresurserna utgörs av fem professorer (Peter
Hagell, Albert Westergren, Anna-Karin Edberg, Staffan
Karlsson och Martin Persson), samt fyra biträdande
professorer/docenter (Maria Haak, Pernilla Garmy, Carina
Elgán och Petra Lilja Andersson) vilka kan fungera som
huvudhandledare. Samtliga av dessa arbetar heltid. Ytterligare
två professorer (Kerstin Blomqvist och Anita Bengtsson Tops)
och två biträdande professorer/docenter (Ann-Christine
Janlöv och Pia Andersson) närmar sig pensionering."

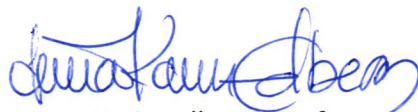
Därutöver har tre lektorer ansökt om befordran till biträdande
professor (Lina Behm, Ingela Beck och Atika Khalaf) och en
biträdande professor ansökt om befordran till professor
(Maria Haak). I dessa ärenden avvaktas sakkunnigas
utlåtande.

Bedömggruppen anger även i yttrandet att man önskar ett klargörande av vad som avses med "vedertagna tidskrifter". Med vedertagna tidskrifter avser vi refereebedömda tidskrifter som uppfyller kriterium 1 eller 2 på den s.k. Norska listan (<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>).

Vi noterar även tacksamt de konstruktiva förslag på förbättringsområden som granskningsgruppen har lyft fram, bland annat de obligatoriska kursernas omfattning, kurslitteratur och kurser för att attrahera internationella studenter samt att kravet på 4 delarbeten med doktoranden som förstaförfattare ska ses över. Vi kommer att åtgärda samtliga synpunkter.

Kristianstad 2019-11-18

Med vänlig hälsning

Anna-Karin Edberg, professor
Vice rektor för forskning och samverkan
Högskolan Kristianstad

e-post: anna-karin.edberg@hkr.se

